

ÎNCHEIERE

14 august 2019

mun.Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătoriai

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Victor Burduh

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Parascovia Rusu împotriva lui Ion Rusu, Sergiu Rusu, Sergiu Scurtu, Vlada Jabanovschii, Silvia Șinchevici, intervenienții accesorii notarul public Raisa Mereuță, notarul public Carolina Panuș și Agenția Servicii Publice privind declararea nulă a contractelor de donație și a contractelor de vânzare-cumpărare asupra bunurilor imobile, cu anularea titlurilor și drepturilor înregistrate asupra bunurilor imobile,

împotriva deciziei din 14 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a ț ă :

La 10 noiembrie 2016 Parascovia Rusu, prin intermediul avocatului Vlad Cocieru a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Ion Rusu, Sergiu Rusu, Sergiu Scurtu, Vlada Jabanovschii, Silvia Șinchevici, intervenienții accesorii notarul public Raisa Mereuță și Oficiul Cadastral Teritorial Anenii Noi privind declararea nulă a contractelor de donație și a contractelor de vânzare-cumpărare asupra bunurilor imobile, cu anularea titlurilor și drepturilor înregistrate asupra bunurilor imobile.

În motivarea acțiunii a indicat că, la XXXX Tudor Rusu a încheiat căsătoria cu Parascovia Rusu. În timpul căsătoriei au dobândit bunuri, care potrivit legislației în vigoare aparțin ambilor soți cu drept de proprietate în devălmășie.

A menționat că la XXXX Tudor Rusu a decedat, iar în temeiul prevederilor art. 20 alin. (5) Codul familiei, toate bunurile pe care le deținea Tudor Rusu, până la momentul decesului, au calitatea de bunuri proprietate comună în devălmășie cu soția supraviețuitoare, Parascovia Rusu, pe numele căreia a și fost întocmit de către notarul public Vera Bîstrițaia, la 29 noiembrie 2012, testamentul înregistrat cu nr. XXXX, conform căruia Tudor Rusu a testat toată averea sa Parascoviei Rusu.

A specificat că în virtutea existenței testamentului, după decesul soțului s-a adresat cu cerere către notarul public, Trofim Prigală, cu solicitarea de a se deschide procedura succesorală notarială asupra moștenirii rămase după decesul soțului, fiind ferm convinsă că soțul decedat, Tudor Rusu în timpul vieții nu a înfăptuit nici o acțiune privind transmiterea în folosință și posesie și/sau înstrăinare a bunurilor imobile.

La 05 noiembrie 2013 s-a adresat către Oficiul Cadastral Teritorial Anenii Noi, filiala ÎS „Cadastru”, cu cerere privind efectuarea modificărilor asupra bunurilor imobile cu numerele cadastrale XXXX și XXXX, însă la 14 noiembrie 2013, Oficiul Cadastral Teritorial Anenii Noi, a emis decizia cu privire la refuzul înregistrării bunurilor imobile și a drepturilor asupra lor, conform căreia i s-a refuzat în efectuarea modificărilor în registrul bunurilor imobile, pe motiv că în registrul bunurilor imobile cu nr. cadastral XXXX, nu figurează ca proprietar Tudor Rusu.

La 14 noiembrie 2013 a solicitat organului cadastral eliberarea certificatului/extrasului din registrul bunurilor imobile, conform căruia a constatat că Tudor Rusu, nu mai este proprietarul terenului cu destinație agricolă, cu S = 0,8662 ha, amplasat în XXXX, proprietar fiind Sergiu Rusu, care a devenit proprietar în urma încheierii contractului de donație nr. 7468 din 09 noiembrie 2012.

La 28 noiembrie 2014 s-a adresat organelor de drept, în acest sens fiind emisă ordonanța de pornire a urmăririi penale, conform elementelor infracțiunii prevăzute la art. 190 alin. (2) lit. c) Cod penal.

În cadrul urmăririi penale, a fost constatat despre existența procurii, autentificate de către notarul public, Valerii Rudco, la 26 ianuarie 2012 cu nr. 1135, conform căreia Tudor Rusu l-a împuternicit pe Ion Rusu să înfăptuiască din numele ultimului acțiuni privind transmiterea și/sau înstrăinarea proprietății.

Examinându-se faptele s-a concluzionat că Ion Rusu acționând din numele lui Tudor Rusu, a înstrăinat, conform contractului de donație a terenurilor nr. XXXX din 09 noiembrie 2012, lui Sergiu Rusu terenul agricol cu nr. cadastral 1042101105 (teren față de care s-a înaintat la OCT cerere de modificare) și terenul agricol cu nr. cadastral XXXX ambele amplasate în satul Șerpeni, extravilan.

A menționat că cauza penală a fost încetată la finele lunii septembrie 2016, circumstanțe ce au dus la dispariția posibilității intentării acțiunii civile în procesul penal, fapt care a determinat-o să se adreseze cu prezenta cerere în ordine civilă.

A susținut că în perioada încetării cauzei penale, a aflat că contractele de donație în baza cărora au fost înstrăinate bunurile imobile, parte a proprietății în devălmășie sunt mai multe și anume conform contractului de donație a terenurilor nr. XXXX din 09 noiembrie 2012 lui Sergiu Rusu terenul pentru construcții cu suprafața de 0,1319 ha cu nr. cadastral XXXX și casa de locuit individuală amplasată pe acest teren înscrisă în registrul bunurilor imobile cu nr. cadastral XXXX, iar conform contractului de donație din 09.11.2012 cu nr. 7466, Ion Rusu acționând din numele lui Rusu Tudor a înstrăinat lui Sergiu Rusu terenul cu modul de folosință grădină cu suprafața de 0,06 ha cu nr. cadastral XXXX și terenul cu modul de folosință grădină cu suprafața de 0,07 ha. cu nr. cadastral XXXX.

A notat că Ion Rusu în temeiul procurii, a donat în anul 2012 fiului său Sergiu Rusu bunurile imobile: teren pentru construcții cu nr. cadastral XXXX, suprafața de 0,1319 ha și construcția cu nr. cadastral XXXX cu suprafața de 94,8 m.p; teren agricol cu nr. cadastra XXXX 1042108238 cu suprafața de 0,0774 ha; teren agricol

cu nr. cadastral XXXX cu suprafața de 0,8662 ha; teren grădină cu nr. cadastral XXXX cu suprafața de 0,06 ha; teren grădină cu nr. cadastral XXXX cu suprafața de 0,07 ha.

A mai menționat că terenul pentru construcții cu nr. cadastral XXXX cu suprafața de 0,1319 ha și construcția cu nr. cadastral XXXX cu suprafața de 94,8 m.p. a devenit proprietatea lui Tudor Rusu în temeiul contractului de vânzare-cumpărare nr. 2057 din 21 mai 1997, însă căsătoria a fost încheiată în anul 1982. Astfel bunul imobil indicat, cât și terenurile agricole cu nr. cadastrale XXXX; XXXX; XXXX; XXXX erau supuse regimului proprietății în devălmășie a soților Tudor Rusu și Parascovia Rusu.

A afirmat că contractele de donație sus-indicate au fost încheiate prin ignorarea prevederilor art. 369 Cod civil.

Totodată examinând extrasul din registrul bunurilor imobile, la 03 noiembrie 2016 a constatat că proprietarul bunurilor imobile din litigiu nu mai este Sergiu Rusu dar alte persoane și anume:

– Silvia Sinchevici a devenit proprietarul bunului imobil, teren pentru construcții cu nr. cadastral XXXX și a construcției cu nr. cadastral XXXX temei servind contractul de vânzare-cumpărare nr. XXXX din 28 aprilie 2016 încheiat cu Sergiu Rusu;

– Sergiu Scutaru și Vlad Jabanovschi au devenit proprietarii bunurilor imobile, terenuri agricole cu nr. cadastrale XXXX și XXXX temei servind contractul de vânzare-cumpărare nr. XXXX din 28 aprilie 2016 încheiat cu Sergiu Rusu;

– Sergiu Scutaru și Vlad Jabanovschi au devenit proprietarii bunurilor imobile, terenuri agricole grădini cu nr. cadastrale XXXX și XXXX temei servind contractul de vânzare-cumpărare nr. XXXX din 28 aprilie 2016 încheiat cu Sergiu Rusu.

A solicitat declararea nulității contractelor de donație încheiate între Tudor Rusu, prin intermediul reprezentantului în bază de procură Ion Rusu (donator) și Sergiu Rusu (donatar) la 07 noiembrie 2012, cu nr. XXXX, autentificate de notarul public Raisa Mereuță, ca fiind încheiate fără acordul scris a coproprietarului; declararea nulității contractelor de vânzare-cumpărare încheiate între Sergiu Rusu și Sergiu Scurtu, Vlada Jabanovschi la 28 aprilie 2016, cu nr. XXXX, cât și contractul de vânzare-cumpărare încheiat între Sergiu Rusu și Silvia Sinchevici la 28 aprilie 2016, cu nr. XXXX, cu anularea titlurilor și drepturilor înregistrate asupra bunurilor imobile din litigiu.

Prin încheierea din 02 iunie 2017 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, s-a atras în calitate de intervenient accesoriu, notarul public Carolina Panuș (f.d.149-150, vol. I).

Prin încheierea din 22 ianuarie 2017 s-a înlocuit intervenientul accesoriu ÎS „Cadastru” Anenii Noi, cu succesorul în drepturi, Agenția Servicii Publice (f.d.171-173, vol.I).

Prin hotărârea din 26 martie 2018 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de către Parascovia Rusu (f.d. 199-203, vol.I).

S-au declarat nule contractele de donație încheiate între Tudor Rusu, prin intermediul reprezentantului în baza procurii Ion Rusu (donator) și Sergiu Rusu

(donatar) la data de 19 noiembrie 2012 cu numerele XXXX autentificate de către notarul public Raisa Mereuță, ca fiind încheiate fără acordul coproprietarului.

S-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare nr. XXXX încheiat între Sergiu Rusu (vânzător) și Sergiu Scurtu (cumpărător) din 28 aprilie 2016, obiectul contractului fiind terenurile cu destinație agricolă cu nr. cadastrale XXXX și respectiv XXXX, cu radierea dreptului de proprietate înscris în Registrul bunurilor imobile pe numele lui Sergiu Scurtu.

S-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare nr. XXXX încheiat între Sergiu Rusu (vânzător) și Sergiu Scurtu (cumpărător) din 28 aprilie 2016, obiectul contractului fiind terenurile cu destinație grădini cu nr. cadastrale XXXX și 1042205.085, cu radierea dreptului de proprietate înscris în Registrul bunurilor imobile pe numele lui Sergiu Scurtu.

S-a declarat nul contractul de vânzare-cumpărare nr. XXXX încheiat între Sergiu Rusu (vânzător) și Silvia Sinchevici (cumpărător) din 28 aprilie 2016, obiectul contractului fiind terenul cu destinație pentru construcții cu nr. cadastral XXXX și casa de locuit pe acest teren cu nr.cadastral XXXX, cu radierea dreptului de proprietate înscris în Registrul bunurilor imobile pe numele Silviei Sinchevici.

Prin decizia din 14 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins cererile de apel declarate de Ion Rusu, Sergiu Rusu și de avocatul Sergiu Russ care acționează în interesele lui Sergiu Scurtu și Silvia Sinchevici, cu menținerea hotărârii din 26 martie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central (f.d. 6-21, vol.II).

Pentru a decide astfel, Colegiul civil a constată că instanța de fond a dat o apreciere corectă raportului juridic stabilit între părți, a constatat și elucidat pe deplin circumstanțele importante pentru soluționarea cauzei, concluziile instanței de fond expuse în hotărâre fiind în corespundere cu probele administrate, cu aplicarea corectă a normelor de drept material.

A specificat că toate bunurile imobile dobândite de soții Parascovia Rusu și Tudor Rusu în timpul căsătoriei în timp ce duceau o gospodărie comună până la decesul lui Tudor Rusu sunt supuse regimului proprietății în devălmășie, chiar dacă unele din aceste bunuri au fost înregistrate în Registrul bunurilor imobile pe numele unuia din soți, în cazul dat pe numele lui Tudor Rusu.

De asemenea, a reținut că din anul 1982 până la 07 mai 2013 soții Parascovia Rusu și Tudor Rusu au administrat bunurile ce le-au aparținut, prin munca comună valorificând și administrându-le prin ce în sensul art. 23 Codul familiei acestea se recunosc ca fiind bunuri comune.

A apreciat critic alegația apelanților Ion Rusu și Sergiu Rusu precum că Tudor Rusu a procurat casa cu ajutorul financiar al lui Ion Rusu cu scopul de a dona acest bun nepotului Sergiu Rusu, or, contrar prevederilor art. 118 alin. (1) Cod de procedură civilă, apelanții nu au probat faptul invocat.

Instanța de apel a menținut ca fiind corectă concluzia instanței de fond vis-a-vis de faptul că încheierea contractelor de donație din 2012, contestate în prezenta cauză, au avut loc cu încălcarea normelor imperative de drept material, fiind încheiate fără acordul scris al tuturor coproprietarilor devălmași, la caz fără acordul lui Parascovia Rusu, fapt care duce la nulitatea atât a contractelor de donație a bunurilor imobile, cât și a contractelor subsecvente de vânzare-cumpărare a acelorași bunuri imobile încheiate în anul 2016, întrucât prin încheierea acestor

contracte Parascovia Rusu a fost lipsită de proprietate sa, care este garantată atât de legislația națională, cât și cea internațională.

La 17 mai 2019, Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ, au declarat recurs împotriva deciziei din 14 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a instanței de fond, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care cererea de chemare în judecată să fie respinsă (f.d. 26-31, vol.II).

În motivarea recursului a menționat că instanța de apel eronat a considerat că necătând la faptul obținerii de către Tudor Rusu a unora din terenurile din litigiu în proprietate cu titlu gratuit, menționând Legea nr. 392-XIV din 13 mai 1999 cu privire la restructurarea întreprinderilor agricole în procesul de privatizare, acestea absolut ilegal au fost apreciate ca fiind bunuri comune în devălmășie a lui Tudor Rusu și Parascovia Rusu.

Au afirmat că instanțele inferioare eronat au considerat proprietatea acestora (Silviei Sinchevici și Sergiu Scurtu) ca nefiind dobândită cu bună credință și dreptul acestora nu a fost apărat.

Au indicat că instanța de apel nu a examinat motivele apelului depus, cu privire la excepția de tardivitate a acțiunii depuse de Parascovia Rusu. Or, depunerea cererii de chemare în judecată a avut loc cu depășirea termenului de prescripție prevăzut de art. 267 Cod civil.

De asemenea a notat că instanța de apel eronat a interpretat prevederile art. 267, 372, 375 Cod civil.

Au specificat că nu toate terenurile ce constituie obiect al litigiului sunt proprietate comună în devălmășie a Parascoviei Rusu și Tudor Rusu, deoarece au fost obținute de către ultimul în rezultatul împrumutării cu pământ a foștilor lucrători ai kolhozului local în temeiul Legii nr. 392-XIV din 13 mai 1999 cu privire la restructurarea întreprinderilor agricole în procesul de privatizare.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Materialele dosarului atestă faptul că decizia din 14 noiembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată pentru cunoștință participanților la proces prin intermediul poștei electronice la 12 decembrie 2018 (f.d. 22, vol.II), însă la materialele dosarului lipsește dovada recepționării de către participanții la proces.

Astfel, recursul declarat la 17 mai 2019 de către Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ, a fost depus în termenul stabilit de lege.

În conformitate cu art. 439 alin. (2), (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin.(2).

La 13 iunie 2019 în adresa intimațiilor a fost expediat recursul declarat de către Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici reprezentați de avocatul Sergiu Russ, fiind

înștiințați despre necesitatea depunerii referinței pe marginea recursului declarat (f.d.34, vol.II).

La 09 iulie 2019 (data de pe plicul poștal) notarul public, Raisa Mereuță a depus referință pe marginea recursurilor declarate, prin care și-a reiterat poziția asupra litigiului.

Examinând admisibilitatea recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ, este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sînt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărîrea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvîrșirea altor încălcări decît cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Or, argumentele invocate în recurs se referă la dezacordul recurenților cu soluția pronunțată de către instanțele ierarhic inferioare și nu redă încălcarea

esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate și urmează a fi respinse.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin.(2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

În această ordine de idei se precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă faptul că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă din recursurile declarate nu rezultă încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

Cît privește dreptul justițiabilului „de a fi auzit de o instanță”, garantat de art. 6 § 1 al Convenției Europene a Drepturilor Omului, instanța notează că obligația de a motiva o hotărîre judecătorească poate varia în funcție de natura deciziei în cauză (a se vedea *inter alia*, *Helle vs Finlanda*, 19 decembrie 1997, parag.55; *Hansen vs Norvegia*, 2 octombrie 2014, parag.71-74). De fapt în concepția instanței europene, articolul 6 § 1 nu impune motivarea detaliată a deciziei unei instanțe de recurs, care întemeindu-se pe dispozițiile legale specificate, respinge un recurs ca fiind „lipsit de șanse de succes”, ceea ce s-a constatat în cazul de față (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Papaioannou vs Grecia*, 2 iunie 2016, parag.45 sau *Baydar vs Olanda*, 24 aprilie 2018, parag.46).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera inadmisibil recursul declarat de Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ.

În conformitate cu art. 270, 433 lit .a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Sergiu Scurtu și Silvia Șinchevici, reprezentați de avocatul Sergiu Russ.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

judecătorul

judecătorii

Oleg Sternioală

Ala Cobăneanu

Victor Burduh